

CORINE KOOLE, *schrijver*

In de zomer van 2019 werd ik gevraagd interviews te maken met medewerkers en bewoners van de verpleeghuizen van Topaz. Op dat moment had ik zoals de meeste leken een heel simpel beeld van de verpleeghuiszorg: 1. Er is altijd een personeelstekort. 2. In verpleeghuizen lopen de bewoners in luiers. 3. Het is een omgeving waarvan je wenst dat je moeder er nooit terechtkomt.

Maar naarmate ik meer betrokkenen sprak ontdekte ik dat in de huizen van Topaz zich een ware revolutie aan het afspelen is. De bewoners worden niet langer ondergeschikt gemaakt aan door anderen bedachte regels, maar zij zijn zelf weer de baas over hun leven. Als iemand geen zin heeft om om half negen wakker gemaakt te worden, blijft die lekker nog even liggen, en als een bewoner heimwee heeft naar de plek waar hij of zij jaren heeft gewoond, is er altijd iemand die hem of haar daar mee naartoe wil nemen. Dat kan zonder dat het ook maar een cent meer kost. Alleen een andere mentaliteit, waarbij empathie en nieuwsgierigheid (en niet 'hoe het hoort') leidend is, zorgt voor verandering. Een heel nieuwe mentaliteit, een voorbeeld voor alle verpleeghuizen. De mantra leek altijd: ja zeg, we kunnen niet toveren. Dat is nu veranderd in: wij kunnen toveren!

Amsterdam, augustus 2020

Inleiding

Inhoud

12	Mevrouw Verhoeff	
	Marja Kroon-van den Berg	18
22	Henk Anemaat	
	Don Verhoeff	26
32	Ingrid Bontje-Pesschier	
	Eva van Zelm	36
42	Meneer Bonnet	
	Labiba Achghaf	46
50	Lia de Jongh	
	Ilse Haasnoot	56
62	Jeannette Oostveen	
	Regina van Woudenberg	66
72	Cira Kessler	
	Dick Koldenhof	76
80	Wim van Mulligen	
	Bas van Winsen	84
88	Marie-Antoinette Bäckes	
	Louiza Daghbach	94
98	Frans Coene	
	Wilco Achterberg	102
108	Nilda Vicente	
	Leike van Oss	114
121	Rudi Westendorp	
	Niet onbelangrijk	127
	Bronvermelding kantlijn	128

MEVROUW VERHOEFF, *91* bewoner

'De spelletjesmiddagen sla ik over en iedereen weet dat het zinloos is om me over te halen.'

Ruim 115.000 mensen wonen in een verzorgings- of verpleeghuis

De komende 5 jaar komen er 14.000 verpleeghuis-plekken bij

Ruim 20.000 mensen staan op de wachtlijst

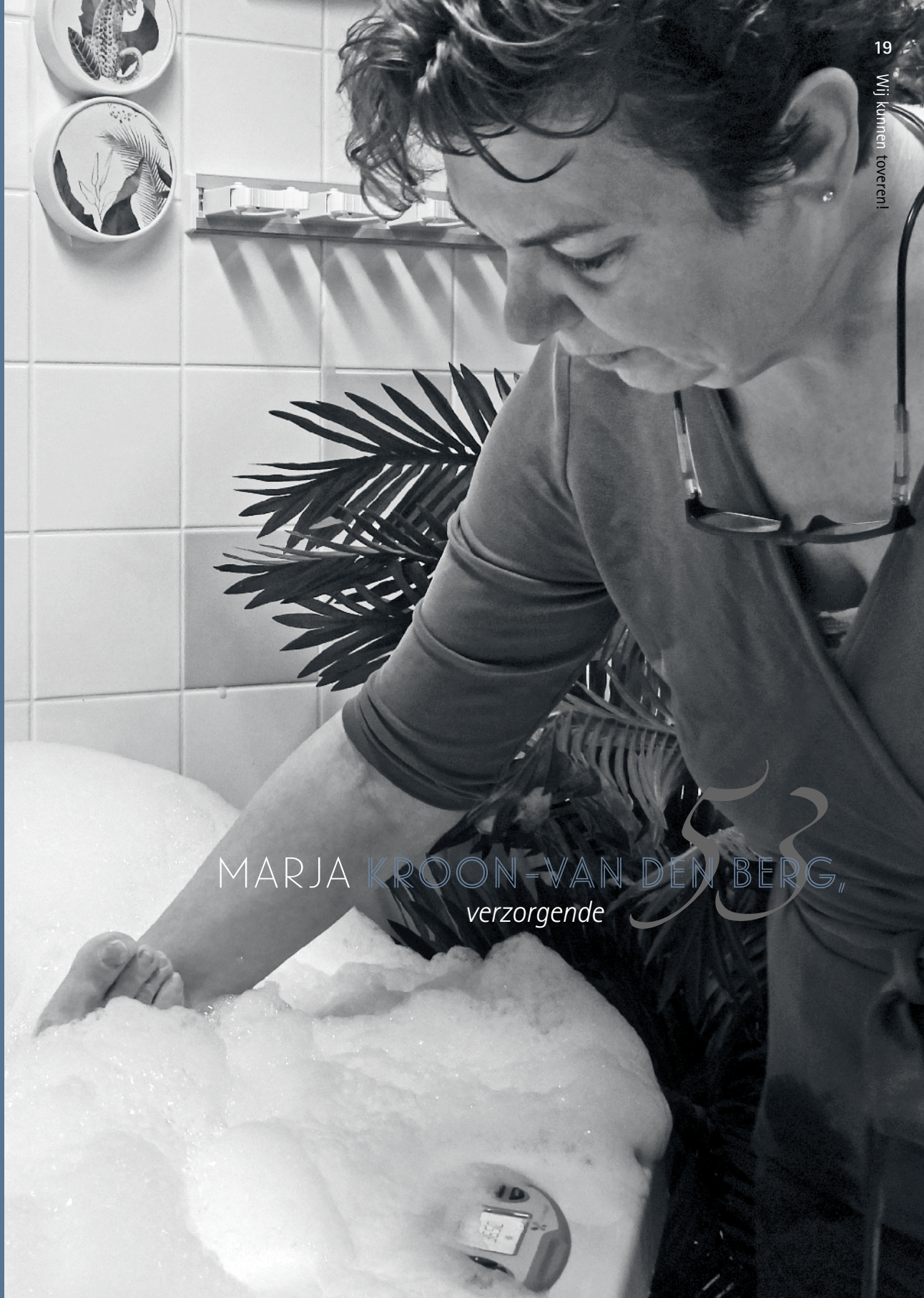
'Vrijheid' is mijn hele leven het belangrijkste geweest. Ik heb het bombardement van Rotterdam van dichtbij meegemaakt: de huizen van broers en zussen van mijn vader werden verwoest, dus zij hebben een tijd bij ons gewoond. Maar gek genoeg heb ik niet zulke slechte herinneringen aan de oorlog. Ik ben in de Hongerwinter te voet naar Groningen gegaan. De meisjes daar spuugden voor onze voeten op de grond omdat we er met hun jongens vandoor gingen, maar verder was het leven rustig.

Later, na de oorlog, werd ik verliefd op de collega van mijn broer; een man die er nooit een probleem van maakte dat ik wilde werken, omdat hij wist dat ik daar gelukkig van werd. Hij kocht een grote Ford, waarmee ik iedere ochtend naar mijn werk reed. Daar gaf ik leiding aan een groot aantal personeelsleden. Samen kregen mijn man en ik een tweeling. Ik herinner me heel goed hoe ik de derde nacht na hun geboorte met een schok wakker werd en hoe de verpleegkundige me de volgende ochtend kwam vertellen dat ze allebei gestorven waren. Dat moet precies op het moment zijn geweest dat ik wakker was geschoten. Ik was ontroostbaar, maar mijn man hielp

me er bovenop. Ik zei dat ik me schuldig voelde, maar dan antwoordde hij alleen maar: "Jij kan er niks aan doen." Precies wat ik horen wilde. Gelukkig kregen we nog een zoon. De eerste keer dat hij mij dit verpleeghuis binnenvoerde, zei hij: "Kijk goed, mam, hier is de voordeur, en als-ie je niet bevalt, maken we rechtsomkeert." Ja, hij kent me. Vrijheid. Ook al ben ik 91. Ook al ben ik soms vergeetachtig en herhaal ik zinnen. Vrijheid is een verworvenheid die ik me niet laat afnemen. Ik hou van mijn zelfstandige wandelingetjes; in het begin werd ik gevolgd, maar nu laten ze me gewoon gaan. De spelletjesmiddagen sla ik over en iedereen weet dat het zinloos is om me over te halen. Ook in dat opzicht houdt een bejaarde vrouw van haar autonomie!

MARJA KROON-VAN DEN BERG,
verzorgende

‘Stiekem hadden we haar ontvoerd.’

14% van de totale
Nederlandse
beroepsbevolking
werkt in de zorg

Er zijn 350.000
verpleegkundigen
en verzorgenden

Daar kan De Kuip
in Rotterdam
zeven keer mee
worden gevuld

Een derde daarvan
(31%) werkt in de
ouderenzorg

‘Het moet een jaar of vijf geleden geweest zijn toen we voor het eerst een jarige mevrouw mee uit eten namen. Stiekem hadden we haar ontvoerd, want toestemming zouden we toen nooit hebben gekregen. Ze was diabeet, wij waren verantwoordelijk, maar we wisten natuurlijk wat we deden en ze had een geweldige avond. Onder andere deze **kleine daad van verzet** tegen een van bovenaf opgelegd protocol luidde een nieuwe fase in. Nog maar kort daarvoor was de regel: word niet te close met de bewoners, bewaar professionele afstand. Een bewoner bezoeken in het ziekenhuis waar die tijdelijk lag, kon al leiden tot een standje. Maar gelukkig is de zorg aan het veranderen. Alles is vrijer geworden, creatiever. Dit voorjaar bijvoorbeeld, tijdens de aspergetijd, bleek dat veel bewoners het misten om zoals vroeger, heel simpel, even naar de aspergeboerderij te rijden en daar een maaltje aan te schaffen. Logisch, zou je zeggen, want zo gaat het nu eenmaal in een verzorgingshuis. Maar langzaam groeit het besef: is het wel zo vanzelfsprekend dat mensen niet kunnen eten waar ze trek in hebben? Waarom zou je bewoners niet meer als individu kunnen benaderen?’

Dus hebben we een aspergeavond georganiseerd, een aantal bewoners is meegegaan naar de boerderij om ze te kopen. We hebben de keuken bezet en zelf alle asperges gekookt. Het werd een geweldig feest: een lange tafel met allemaal vrolijke mensen, verse eitjes erbij en een ijsbuffet toe; er wordt nu nóg over gepraat.

En echt, luisteren naar wensen betekent niet dat je moet dealen met absurde verlangens. Niemand vraagt om een weekend New York; wel om een avondje André Rieu bijvoorbeeld, en dat proberen we dan te regelen. Een andere bewoner wilde graag aangesproken worden met haar voornaam. “Ik word oma genoemd, mama, mevrouw, maar mijn eigen naam hoor ik nooit meer.” En al houden we ook rekening met mensen die wel met u willen worden aangesproken, sinds we vaker tutoyeren, lijkt de relatie met de bewoners veranderd. Het is of we onderling vertrouwelijker zijn geworden. Voor Henk, die zo'n last had van koude voeten dat ze hem 's nachts kramp in zijn benen bezorgden, nam ik op een zaterdagmiddag van de Wibra een paar bedsokken mee. Nu slaapt hij veel beter!

KEE

SPA

HENK ANEMAAT, *bewoner*